

CONSILIUL AUDIOVIZUALULUI AL REPUBLICII MOLDOVA

DECIZIA nr. 317

din 13 octombrie 2023

Cu privire la rezultatele controlului serviciului media audiovizual de televiziune „Jurnal TV”, ca urmare a sesizării Partidului Politic Mișcarea Alternativa Națională

În data de 10.10.2023, Consiliul Audiovizualului (în continuare – CA) a recepționat petiția nr. 055 din 09.10.2023 din partea Partidului Politic Mișcarea Alternativa Națională (în continuare – PP MAN), prin care susține că la data de 08.10.2023 serviciul media audiovizual de televiziune „Jurnal TV” a difuzat programul audiovizual „Ora de ras” (în reluare din 14.05.2023), în cadrul căruia au fost aduse acuzații denigratoare și calomnioase la adresa primarului Ion Ceban, care la data reluării programului era candidat la funcția de primar general al mun. Chișinău, înregistrat oficial la data de 05.10.2023.

În petiție se menționează că subiectul a avut un conținut manipulator, făcându-se deducții false din declarațiile candidatului PP MAN pentru funcția de primar general al mun. Chișinău cu privire la un subiect care a avut loc în mai 2023: *„Din informațiile pe care le am, și doamna Irina Certan este constrânsă să depună mărturii și depoziții pe mine personal și pe anturajul meu și, probabil, pe familia mea”, după care autorii materialului deduc: „Știți de ce primarul a demis-o pe Certan? Pentru că a depus mărturii împotriva lui Gîlcă și împotriva sa. [...] Ați înțeles cum operează domnul primar? Pe hoțul Gîlcă nu l-a demis, iar pe cea care a depus mărturii a demis-o. Acesta e principiul de activitate a primarului: hoții rămân lângă noi, trădătorii sunt demiși.”*

Potrivit petiționarului, materialul are un caracter evident manipulator, distorsionat și acuzator în adresa candidatului la funcția de primar general al mun. Chișinău din partea PP MAN, iar caracterul declarațiilor se agravează în special în contextul în care acestea sunt reluate și publicate în perioada campaniei electorale, fiind îndreptate împotriva unui concurent electoral.

Astfel, potrivit sesizării, în perioada campaniei electorale orice discuție despre probleme existente sau inventate pot fi discutate de concurenții electorali, însă mass-media urmează să prezinte știrile/informațiile echidistant și echilibrat, în corespundere cu declarația prezentată CA (problemele politice și/sau care vizează candidații se discută doar în cadrul emisiunilor menționate în declarație, cu oferirea tuturor garanțiilor prevăzute de legislație persoanelor vizate).

Totodată, petiționarul menționează că art. 90 din Codul electoral nr. 325/2022 prevede: *„[...] (2) În serviciile media audiovizuale, grupurile de inițiativă, concurenții electorali (candidații în alegeri), participanții la referendum, reprezentanții și persoanele de încredere ale acestora nu pot avea intervenții directe sau indirecte și nu pot fi vizați de terți în alte programe audiovizuale decât cele cu caracter electoral, stabilite expres în declarațiile politicilor editoriale ale furnizorilor de servicii media. [...]”*, iar serviciul media audiovizual de televiziune „Jurnal TV”, prin reluarea subiectului în cauză din luna mai, încalcă aceste prevederi și prevederile legate de echidistanță. Or, această emisiune, potrivit sesizării, a fost reluată anume după înregistrarea lui Ion Ceban în calitate de candidat, la data de 05.10.2023, iar faptul că acest program este unul de pamflet nu absolvă furnizorul de servicii media de respectarea principiilor statuate în Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018 (în continuare – CSMA) și în Codul electoral.

Astfel, bazându-se pe prevederile art. 13 alin. (1) lit. a) și alin. (7), art. 83 și 84 din CSMA, precum și prevederile art. 90 alin. (1)-(5) din Codul electoral, petiționarul solicită CA examinarea prezentei sesizări și constatarea încălcării legislației speciale de către serviciul media audiovizual de televiziune „Jurnal TV”, cu atragerea acestuia la răspundere în corespundere cu legislația în vigoare.

În temeiul prevederilor art. 83 alin. (2) din CSMA, precum și în scopul examinării obiective a

tuturor circumstanțelor sesizate, CA a solicitat, prin scrisoarea nr. 1886 din 10.10.2023, furnizorului de servicii media ÎCS „REFORMA ART” SRL, fondatoarea serviciului media audiovizual de televiziune „Jurnal TV”, prezentarea opiniei referitor la cele menționate în sesizare și a înregistrării video a programului audiovizual „Ora de ras” din 08.10.2023.

Prin scrisoarea nr. 209-R/23-E din 11.10.2023, ÎCS „REFORMA ART” SRL a comunicat CA următoarele: „[...] semnatarul este conștient de faptul că emisiunea și subiectul au fost difuzate încă pe 14 mai 2023, când el nu avea nicio calitate electorală, fiind un simplu primar, doar că intenționat denaturează adevărul și insinuează neîntemeiat că subiectul a fost special creat și difuzat pentru a-l denigra și calomnia pe el ca si concurent electoral. Aceasta este un fals și o manipulare din partea concurentului dat. Materialul nu are nicio tangență cu calitatea lui electorală și nici nu se referă la această calitate, împrejurări în care subiectul nu trebuie si nu poate fi examinat ca si subiect electoral! Mai mult, în luna mai, când materialul a fost difuzat inițial, semnatarul sesizării nu a avut nicio obiecție sau pretenție, înțelegând că nu au fost depășite limitele liberei exprimări, iar acum, în febra electorală, el si-a schimbat părerea. Consiliul trebuie să reiasă din dreptul oricărui cetățean la libera exprimare, drept ce este si mai extins când vine vorba despre emisiunile de satiră și umor, care este emisiunea „Ora de Ras”. In cadrul acestei emisiuni a fost expus anume în sens umoristic și de satiră politică faptul recunoscut si confirmat de primarul de atunci I. Ceban că funcționara Irina Certan a fost demisă din funcție „după ce a complotat cu reprezentantul PAS și a organizat dovezi false împotriva șefului Direcției Asistență Medicală și Sociala Boris Gîlca - <https://lonceban.md/ion-ceban-irina-certan-demisa-din-functiede-la-centrul-de-plasament-riscani-dupa-ce-a-creat-dovezi-false-impotriva-lui-boris-gilca>.

În material anume s-a abordat critic si satiric acest fapt, când un funcționar a fost demis pentru o presupunere, fără ca în privința ei să fi fost pornită o cauză penală (prezentarea de probe false este pasibilă de răspundere penală), pe când un alt funcționar, care era vizat într-o cauză penală, nu a fost nici demis și nici suspendat din funcție. Emisiunea „Ora de Ras” nu este o emisiune de știri, nici de dezbateri politice si nici de informare [...].

În aceste circumstanțe atestăm lipsa vreunei încălcări a cadrului legal în vigoare, inclusiv a celui reprodus de petent, dar și că activitatea realizată în cadrul emisiunii de satiră politică „Ora de Ras” este protejată de norme legale naționale și internaționale clare, ce fac imposibilă atragerea la vreo răspundere juridică a postului, fiind evidentă deosebirea dintre emisiunile de știri și dezbateri cu emisiunile de satiră politică, motive din care solicităm respingerea sesizării depuse de Ion Ceban.”

În conformitate cu prevederile art. 75 alin. (4) lit. a), art. 83 alin. (3) lit. c) din CSMA și ale art. 90 din Codul electoral, CA a dispus controlul programului audiovizual indicat în petiție.

Rezultatele controlului au atestat următoarele:

La data de 10.10.2023, ora 21:00, serviciul media audiovizual de televiziune „Jurnal TV” a difuzat programul audiovizual „Ora de ras” (durata programului: 47 min. 31 sec.), în cadrul căruia a fost atins și un subiect legat de reținerea șefului Direcției municipale asistență socială și sănătate, Boris Gîlcă, bănuie de delapidarea fondurilor externe destinate refugiaților.

În acest sens, moderatorul Anatol Durbală a menționat următoarele (23:35): „Boris Gîlcă, cel care a fost reținut de CNA pentru că ar fi furat din ajutoarele refugiaților ucraineni, a scris cerere de demisie, dar primarul, Ion Ceban, nu i-a semnat-o. Iar Irina Certan, care a fost reținută în același dosar, nu a scris cerere de demisie, însă, Ion Ceban a demis-o.” În context, este redată o secvență în care Ion Ceban susține: „Am solicitat ca dna Irina Certan, responsabilă, să fie demisă.”

În continuare, Anatol Durbală, precizează: „Știți de ce primarul a demis-o pe Certan? Pentru că a depus mărturii împotriva lui Gîlcă și împotriva sa.” Urmează o altă intervenție a lui Ion Ceban: „Din informațiile pe care le am și dna Irina Certan este constrânsă ca să depună mărturii și depoziții pe mine personal și pe anturajul primarului, dar probabil și pe familia mea.” În concluzie, autorul programului menționează: „Ați înțeles cum operează domnul primar? Pe hoțul Gîlcă nu l-a demis, iar pe cea care a depus mărturii împotriva lui Gîlcă a demis-o. Acesta e principiul de activitate al primarului: hoții rămân lângă noi, trădătorii sunt demiși.”

Astfel, ca urmare a examinării tuturor circumstanțelor, este de menționat că, în perioada electorală, potrivit prevederilor art. 90 alin. (2) din Codul electoral: *„În serviciile media audiovizuale, grupurile de inițiativă, concurenții electorali (candidații în alegeri), reprezentanții și persoanele de încredere ale acestora nu pot avea intervenții directe sau indirecte și nu pot fi vizați de terți în alte programe audiovizuale decât cele cu caracter electoral, stabilite expres în declarațiile politicilor editoriale ale furnizorilor de servicii media. Programele cu caracter electoral se consideră: programele de știri și actualități, emisiuni de informare electorală, emisiuni de promovare electorală, dezbateri electorale, programe de publicitate electorală.”*

Potrivit declarației privind politica editorială pentru reflectarea alegerilor locale din 05 noiembrie 2023, depusă de serviciul media audiovizual de televiziune „Jurnal TV” și aprobată de CA prin Decizia nr. 268 din 29.08.2023, la pct. 3 serviciul media s-a angajat să difuzeze în această perioadă trei tipuri de programe audiovizuale cu caracter electoral: „a) Programe cu conținut electoral evidențiate prin semnale acustice și vizuale în principalul buletin de știri al zilei (Jurnalul orei 19 (RO) și știrile de limba rusă de la ora 21:30), în zilele de luni-vineri; b) Dezbateri electorale, organizate în condițiile de mai jos; c) Programe de publicitate electorală, difuzate pe măsura contractării, în aceleași intervale orare, în orele de maximă audiență”. Astfel, programul audiovizual „Ora de ras” nu se regăsește în lista programelor cu caracter electoral clasificate de Codul electoral.

Potrivit informațiilor prezentate de Comisia Electorală Centrală, la data de 05.10.2023, Ion Ceban a fost înregistrat oficial în cursa electorală pentru funcția de primar general al mun. Chișinău, desemnat de PP MAN¹. Prin urmare, acesta nu poate avea intervenții directe sau indirecte și nu poate fi vizat de terți în alte programe audiovizuale, decât cele cu caracter electoral, stabilite expres în declarația privind politica editorială a furnizorului de servicii media ÎCS „REFORMA ART” SRL.

Astfel, sunt relevante prevederile art. 90 alin. (2) din Codul electoral.

Cu referire la art. 13 alin. (1) lit. a) și alin. (7) din CSMA, invocat de petent, este de menționat că abateri în acest sens nu au fost atestate. Totodată, satira este protejată prin art. 10 al Convenției Europene a Drepturilor Omului cu privire la libertatea de exprimare și are un grad mai ridicat de exagerare și chiar provocare, însă nu trebuie să denatureze faptele și să inducă în eroare publicul prin prezentarea unor informații care nu corespund realității. Astfel, relatările privind cazul legat de demisia Irinei Certan a fost făcut public și discutat pe larg în mass-media.

În conformitate cu prevederile art. 84 alin. (6) lit. e) din CSMA: *„Se sancționează cu amendă de la 10 000 de lei la 15 000 de lei furnizorii de servicii media și distribuitorii de servicii media care au comis următoarele încălcări: e) nerespectarea prevederilor art. 89 alin. (4) și (5) și ale art. 90 alin. (2), (6)–(9) și (12) din Codul electoral.”*

Prezent în ședința CA din 13 octombrie 2023, reprezentantul Partidului Politic Mișcarea Alternativa Națională a susținut pretențiile și argumentele invocate în petiție, precum și solicitarea de atragere la răspundere în corespundere cu legislația în vigoare a serviciului media audiovizual de televiziune „Jurnal TV”, și a oferit răspunsuri la întrebările membrilor CA.

În temeiul prevederilor Codului serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018, ale Codului electoral nr. 325/2022 și ale Regulamentului privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1137 din 28.07.2023,

Consiliul Audiovizualului al Republicii Moldova DECIDE:

1. Se ia act de rezultatele monitorizării serviciului media audiovizual de televiziune „Jurnal TV”.
2. Se admite petiția nr. 055 din 09.10.2023 din partea Partidului Politic Mișcarea Alternativa Națională.

¹ [Candidați înregistrați | \(cec.md\)](https://cec.md)

3. Se sancționează cu amendă în mărime de 10 000 de lei ÎCS „REFORMA ART” SRL, fondatoarea serviciului media audiovizual de televiziune „Jurnal TV”, pentru nerespectarea prevederilor art. 90 alin. (2) din Codul electoral nr. 325/2022, în conformitate cu art. 84 alin. (6) lit. e) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018.

4. În conformitate cu prevederile art. 84 alin. (11) și (12) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018, ÎCS „REFORMA ART” SRL este obligată să difuzeze textul sancțiunii în următoarele 48 de ore de la data adoptării deciziei privind aplicarea sancțiunii, sonor și/sau vizual, de cel puțin 3 ori, în orele de maximă audiență, din care o dată în principalul program audiovizual de știri, în cazul serviciilor media audiovizuale generaliste și/sau de știri:

Consiliul Audiovizualului a sancționat cu amendă în mărime de 10 000 de lei serviciul media audiovizual de televiziune „Jurnal TV” pentru nerespectarea prevederilor art. 90 alin. (2) din Codul electoral, potrivit căroră: „În serviciile media audiovizuale, grupurile de inițiativă, concurenții electorali (candidații în alegeri), reprezentanții și persoanele de încredere ale acestora nu pot avea intervenții directe sau indirecte și nu pot fi vizați de terți în alte programe audiovizuale decât cele cu caracter electoral, stabilite expres în declarațiile politicilor editoriale ale furnizorilor de servicii media.”

5. ÎCS „REFORMA ART” SRL va prezenta, în termen de 5 zile de la aducerea la cunoștință a prezentei decizii, un raport despre executarea prevederilor art. 84 alin. (11) și (12) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018, care va include data și ora difuzării textului sancțiunii.

6. ÎCS „REFORMA ART” SRL va prezenta dovada achitării amenzii în termen de 30 de zile de la aducerea la cunoștință a prezentei decizii.

Datele bancare pentru achitarea amenzii: Cod fiscal: 1006601000037

Beneficiar: Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat

Adresa băncii: mun. Chișinău, str. Constantin Tănase nr. 7

Codul IBAN: MDXXTRGAAA143111LLLL0000

„XX” – codul de control, care se formează conform Anexei nr. 4 la Hotărârea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr. 157/2013 (cod numeric);

„LLLL” – cod ce descifrează codul localității conform CUATM (cod numeric).

7. Prezenta decizie poate fi contestată în ordine de contencios administrativ la Curtea de Apel Chișinău (mun. Chișinău, str. Teilor nr. 4), în termen de 3 zile, care se calculează începând cu ziua următoare zilei în care a fost adoptată prezenta decizie, fără a fi necesară depunerea unei cereri prealabile.

8. Controlul asupra executării prezentei decizii se pune în sarcina Direcției control servicii media audiovizuale.

9. Prezenta decizie intră în vigoare la data adoptării și se publică pe pagina web oficială a Consiliului Audiovizualului.

PREȘEDINTĂ

Liliana VIȚU-EȘANU